

Rozdział 22

Zbiegi tytułów do ubezpieczeń społecznych

Convergence of titles to insurance Social Security

Artur Brzeziński

Doktor

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

<https://orcid.org/0000-0001-7472-7534>

Streszczenie

Nie budzi wątpliwości ustalenie, jakiemu rodzajowi ubezpieczeń społecznych dana osoba podlega, jeżeli mamy do czynienia z zatrudnieniem będącym jedynym źródłem przychodów, tj. zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę, prowadzeniem własnej działalności, wykonywaniem pracy na podstawie umowy zlecenia itd. Problem pojawia się, gdy dana osoba uzyskuje jednocześnie dochody z kilku różnych źródeł, np. jest jednocześnie pracownikiem zatrudnionym na podstawie umowy o pracę oraz prowadzi własną działalność gospodarczą lub jest emerytem, pracuje oraz dodatkowo prowadzi działalność gospodarczą. Zbieg tytułów do ubezpieczenia zachodzi wówczas, gdy jedna osoba spełnia jednocześnie warunek do objęcia obowiązkiem ubezpieczeń co najmniej z dwóch tytułów. Ubezpieczeni, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, służby, pobierania świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym również z innych tytułów – art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przeliczeniu nie podlega podstawa wymiaru składek, jeżeli umowa o pracę wykonywana jest w niepełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem ustalonym w kwocie niższej od minimalnego wynagrodzenia.

Osoba zatrudniona przez kilku różnych pracodawców na podstawie różnych umów o pracę podlega obowiązkowo wszystkim ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu wykonywania każdej z tych umów. Wspomniana problematyka w niniejszym rozdziale nabiera szczególnego znaczenia w kontekście ewentualnych naruszeń prawa związanych ze stosowaniem nietypowych form zatrudnienia. Problemy pojawiają się również, gdy dochodzi do błędnego rozstrzygnięcia celowego lub niecelowego zbiegu tytułów w kontekście ubezpieczeń społecznych, bądź gdy stosunek zobowiązaniowy zostaje tak skonstruowany, aby w sposób sztuczny wygenerować zbieg tytułów do ubezpieczeń. Jest to kwestia niezwykle istotna, która niesie ze sobą potencjalne konsekwencje prawne oraz skutki dla uczestników systemu ubezpieczeń społecznych.

Refleksja ta wywołuje pytania dotyczące konieczności precyzyjnej regulacji prawnej oraz monitorowania takich sytuacji, aby zapobiec nadużyciom i naruszeniom prawa w obszarze zatrudnienia i ubezpieczeń społecznych. Badania i analizy w tym zakresie mają kluczowe znaczenie dla rozwijania

bardziej skutecznych i adekwatnych ram prawnych, które mogą dostosować się do zmiennych realiów rynku pracy oraz zapewnić uczciwość i przejrzystość w systemach zabezpieczenia społecznego jako ochrona społeczna.

Słowa kluczowe: zbiegi tytułów, ubezpieczenia społeczne, systemy zabezpieczenia społecznego, aspekty prawne zbiegów tytułów, wpływ zbiegów tytułów na ubezpieczenia, integracja systemów ubezpieczeń społecznych, harmonizacja systemów zabezpieczenia, analiza zbiegów tytułów w ubezpieczeniach społecznych

Abstract

There is no doubt when determining what type of social insurance a given person is subject to, if we are dealing with employment that is the only source of income, i.e. employment under an employment contract, running one's own business, performing work on the basis of a mandate contract, etc. The problem arises when a given person receives income from several different sources at the same time, e.g. he or she is also an employee employed under an employment contract and runs his or her own business, or is a retiree, works and additionally runs a business. Convergence of insurance rights occurs when one person simultaneously meets the condition for being covered by the obligation to insure under at least two titles. Insured persons whose basis for calculating retirement and disability insurance contributions due to employment, membership in a cooperative, service, receiving training benefits, social benefits per month is lower than the minimum remuneration for work – are also subject to compulsory social insurance for other reasons – art. 9 section 1a of the act on social insurance. The basis for calculating contributions is not subject to conversion if the employment contract is performed on a part-time basis, with the remuneration set at an amount lower than the minimum wage. A person employed by several different employers under different employment contracts is obligatorily subject to all social insurance and health insurance for the performance of each of these contracts. The issues mentioned in this study become particularly important in the context of possible violations of the law related to the use of atypical forms of employment. Incidentally, this is the main topic of my monograph. Problems also arise when there is an incorrect determination of intentional or unintentional coincidence of titles in the context of social insurance, or when the obligation relationship is constructed in such a way as to artificially generate convergence of titles to insurance. This is an extremely important issue that has potential legal consequences and consequences for participants of the social security system. This reflection raises questions about the need for precise legal regulation and monitoring of such situations in order to prevent abuses and violations of the law in the area of employment and social security. Research and analysis in this area are crucial to developing a more effective and adequate legal framework that can adapt to changing labor market realities and ensure fairness and transparency in social security systems, social protection.

Keywords: confluence of titles, social security, social security systems, legal aspects of confluences of titles, impact of confluences of titles on insurance, integration of social security systems, harmonization of security systems, analysis of convergence of titles in social security

Wprowadzenie

Zbieg tytułów do ubezpieczeń społecznych to taka sytuacja, w której jednocześnie istnieje kilka odrębnych przesłanek do objęcia nas tymi ubezpieczeniami, choćby przez jeden dzień w miesiącu. Podleganie ubezpieczeniom społecznym w systemie

ubezpieczenia społecznego reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹. Wskazuje ona tytuły do ubezpieczeń społecznych. Ponadto rozstrzyga, z jakich tytułów możemy podlegać ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub na zasadach dobrowolności.

Czym jest zbieg tytułu do ubezpieczenia?

Posługując się w dalszej części rozdziału terminem „ubezpieczenia społeczne”, mamy na myśli ubezpieczenia emerytalno-rentowe, wypadkowe i chorobowe. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym z poszczególnych tytułów do ubezpieczeń uregulowane są w art. 6 u.s.u.s. Zbieg tytułu do ubezpieczenia społecznego to sytuacja, w której dana osoba jednocześnie posiada kilka tytułów do ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że ta osoba może być ubezpieczona jednocześnie na podstawie kilku przepisów prawa, np. z tytułu zatrudnienia oraz z tytułu pobierania emerytury lub renty. W razie zbiegu tytułów ogólnych, takich jak:

- 1) wykonywanie odpłatnie pracy na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 2) pobieranie zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych w drodze skierowania przez powiatowy urząd pracy,
- 3) posługa duchowna,
- 4) czynna służba żołnierzy niezawodowych,
- 5) służba zastępcza,
- 6) urlop wychowawczy,
- 7) rezygnacja z pracy z tytułu opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny,
- 8) pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego,

obowiązuje zasada pierwszeństwa w czasie. Jeśli jednym ze zbiegających się tytułów ogólnych jest tytuł powodujący obowiązek opłacenia składki przez budżet państwa – obowiązek ubezpieczenia dotyczy drugiego tytułu. Zbieg tytułów do ubezpieczenia społecznego może mieć wpływ na wysokość składek i świadczeń, które przysługują danej osobie. W takiej sytuacji ważne jest, aby wybrać najkorzystniejszy dla siebie tytuł ubezpieczenia, który daje największe korzyści i zapewnia odpowiednie zabezpieczenie społeczne. Tytuł ubezpieczenia to podstawowa przesłanka do nabycia prawa do ubezpieczenia społecznego. Oznacza on określony rodzaj aktywności lub sytuacji życiowej, której osoba podlega i na której podstawie może być objęta ubezpieczeniem społecznym.

1 Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 – dalej u.s.u.s.

Według ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w Polsce wyróżnia się kilka tytułów ubezpieczenia, m.in.:

- 1) zatrudnienie na podstawie umowy o pracę;
- 2) prowadzenie działalności gospodarczej;
- 3) samodzielna działalność zawodowa;
- 4) praca na podstawie umowy zlecenia lub o dzieło;
- 5) pobieranie świadczeń chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych lub rehabilitacyjnych;
- 6) pobieranie renty lub emerytury.

Na podstawie wybranego tytułu osoba jest objęta określonymi ubezpieczeniami społecznymi, takimi jak ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe czy wypadkowe oraz zdrowotne. Przy wyborze tytułu ubezpieczenia ważne jest, aby dokładnie poznać warunki i skutki ubezpieczenia, a w razie wątpliwości skonsultować się z odpowiednim doradcą lub specjalistą. U ubezpieczonego, u którego wystąpi więcej niż jeden tytuł do ubezpieczenia, powstaje zbieg tytułu do ubezpieczeń społecznych. Dokonując dogłębnej analizy, „zbieg tytułu” to odpowiednik angielskiego pojęcia *rule of the title* i oznacza legalne uznanie lub potwierdzenie prawa do otrzymywania świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego. Termin *rule of the title* nie jest powszechnie używanym zwrotem, a jego znaczenie może zależeć od konkretnego kontekstu, w którym jest używany. W kontekście ubezpieczenia „zbieg tytułu” może odnosić się do sytuacji, w której osoba ubezpieczona ma kilka tytułów ubezpieczeniowych obejmujących to samo ryzyko lub zdarzenie. Ta sytuacja jest również określana jako „overasekuracja” lub „podwójne ubezpieczenie”². Zbieżność tytułu może powodować komplikacje przy ustalaniu, który tytuł do ubezpieczenia społecznego jest odpowiedzialny za wypłatę świadczenia. W innych kontekstach „zbieżność tytułu” może mieć inne znaczenie – aby w pełni je poznać, ważne jest zrozumienie konkretnego kontekstu, w którym wyrażenie „zbieg tytułu do ubezpieczenia” jest używane. Może to obejmować na przykład świadczenia emerytalne, świadczenia z tytułu niezdolności do pracy oraz świadczenia dla osób pozostających wdową/wdowcem. Zbieg tytułu do ubezpieczenia jest ustalany na podstawie spełnienia określonych kryteriów, takich jak posiadanie odpowiedniej liczby składek i wpłacanie składek na ubezpieczenie społeczne poprzez np. zobowiązania od wynagrodzeń. Zbiegiem tytułu do ubezpieczenia jest sytuacją, w której wystąpi **dobrowolność lub obowiązek podlegania kilku ubezpieczeniom**. Zbieg tytułów można rozpatrywać pod względem ubezpieczeń społecznych – emerytalnego i rentowego, a także wypadkowego i chorobowego oraz ubezpieczeń zdrowotnych. W sytuacji, w której osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wykonuje również inne czynności zarobkowe, z którymi wiąże się obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia, niektóre ubezpieczenia są obowiązkowe ze wszystkich tytułów, a niektórym osoba może podlegać dobrowolnie lub nie podlegać w ogóle.

2 Składka zdrowotna w razie zbiegu tytułów do ubezpieczeń, „Gazeta Podatkowa”, 28.07.2022.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 r. (sygn. III UK 54/17) zauważył, co następuje: przepis art. 9 ust. 1a wchodzi w skład art. 9 u.s.u.s., który reguluje w sposób generalny instytucję zbiegu tytułów objęcia ubezpieczeniem społecznym i określa, w jaki sposób taki zbieg przekłada się na zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym z każdego z tytułów. Ze zbiegiem tytułów ubezpieczenia mamy do czynienia, gdy jedna osoba wykonuje kilka rodzajów działalności, z którymi wiąże się obowiązek ubezpieczenia społecznego. W doktrynie tytuły obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych zostały podzielone na dwie kategorie – „tytuły bezwzględne” i „tytuły ogólne”, a różnica pomiędzy nimi polega na tym, że w pierwszym przypadku nigdy nie może dojść do zwolnienia z obowiązku ubezpieczenia, natomiast w drugim istnieje taka możliwość, a ubezpieczenie może mieć charakter dobrowolny³. Przyjrzyjmy się zatem art. 9 ust. 1 u.s.u.s., z którego wynika zasada, że w przypadku zbiegu u danej osoby kilku tytułów bezwzględnych ubezpieczenia dochodzi do kumulacji obowiązków ubezpieczenia z tych tytułów, co oznacza powstanie obowiązku odprowadzania składek od każdej z tych działalności zarobkowych. Natomiast w sytuacji zbiegu tytułu bezwzględnego z tytułem ogólnym obowiązek ubezpieczenia powstaje co do zasady tylko z tytułu bezwzględnego. Zasada ta nie ma jednak charakteru bezwarunkowego. Odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 9 ust. 1 u.s.u.s. wprowadza bowiem art. 9 ust. 1a u.s.u.s., zgodnie z którym ubezpieczeni, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z wymienionych w przepisie tytułów w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a u.s.u.s., podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów⁴. Należy zatem zastanowić się, kiedy będziemy mieli do czynienia ze zbiegiem tytułu do ubezpieczenia. Rozstrzygnięcia, z jakiego tytułu osoba ma podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, a z jakiego tylko obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu⁵ lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym, należy dokonać na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy rozstrzyganiu zbiegów należy zawsze pamiętać, że przy obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych można podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, natomiast przy dobrowolnych ubezpieczeniach społecznych nie wolno podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu⁶. Zasady podlegania ubezpieczeniom możemy podzielić na trzy grupy (tabela 1).

3 Por. I. Jędrasik-Janowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, t. 1–2, Warszawa 2009, s. 99.

4 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2013 r., sygn. I UK 484/12, OSNP 2013, nr 23–24, poz. 282.

5 Art. 66, ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2561).

6 Zakład Ubezpieczeń Społecznych, *Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalanie podstawy wymiaru składek. Poradnik dla osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących*, 2022, s. 9, <https://www.zus.pl/wyniki-wyszukiwania?query=Zasady+podlegania+ubezpieczeniom+spo%C5%82eczny+i+ubezpieczeniu+zdrowotnemu+oraz+ustalania+podstawy+wymiaru+sk%C5%82adek> (dostęp: 1.01.2022).

Tabela 1. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym

Grupa I Tytuły, które bezwzględnie powodują objęcie obowiązkiem ubezpieczenia emerytalnego i rentowych	Grupa II Tytuły, które względnie powodują objęcie obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnego, rentowego	Grupa III Pozostałe tytuły
1. Pracownicy (w tym również umowy cywilnoprawne zawarte z własnym pracodawcą oraz wykonywane na rzecz własnego pracodawcy zawarte po 13.01.2000 r.)	Obowiązek powstaje, gdy występują jako „uzupełnienie” tytułów z grupy I, jako jedyny tytuł do ubezpieczeń, jako wybrany tytuł.	1. Osoby przebywające na urlopie wychowawczym
2. Członkowie RSP lub SKR	1. Osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę nakładczą	2. Osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania
3. Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej (przed 1.01.2018 r.)	2. Osoby zatrudnione na podstawie umowy cywilnoprawnej	3. Stypendyści sportowi
4. Osoby pobierające świadczenia szkoleniowe	3. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą	4. Osoby pobierające stypendium na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
5. Osoby pobierające świadczenia socjalne w okresie urlopu, osoby pobierające zasiłki socjalne w czasie przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia	4. Osoby współpracujące	5. Osoby pełniące niezawodową wojskową służbę czynną
6. Doktoranci pobierający stypendium doktoranckie bez prawa do renty lub emerytury, którzy rozpoczęli studia najwcześniej w roku akademickim 2019/2020	5. Posłowie lub senatorowie pobierający uposażenie	6. Osoby odbywające służbę zastępczą
7. Osoby pobierające zasiłek macierzyński od 1.09.2009 r. – bez względu na kwotę	6. Duchowni	7. Osoby pobierające stypendium dla słuchaczy Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego
8. Członkowie rad nadzorczych wynagradzani z tytułu pełnienia tej funkcji (od 1.01.2015 r.)	7. Osoby pełniące obowiązki w służbach państwowych	8. Bezrobotni
9. Małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (od 1.11.2021 r.)	8. Osoby pełniące obowiązki w służbach państwowych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie wewnętrznych materiałów szkoleniowych ZUS, Warszawa 2023.

Tytuły do ubezpieczeń społecznych z grupy I zawsze powodują podleganie ubezpieczeniom emerytalno-rentowym. Nie jest ważne, z jakim innym tytułem się one zbiegają – i tak tytuł z grupy I wywołuje podleganie ubezpieczeniom społecznym. Podejmując się analizy rozstrzygnięcia zbiegu, należy ustalić:

- 1) rodzaje tytułów do ubezpieczeń społecznych;
- 2) kolejność zaistnienia danego tytułu do ubezpieczeń;
- 3) wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w badanym okresie;
- 4) wymiar czasu pracy, jeżeli jest zbieg z umową o pracę⁷;
- 5) czy ubezpieczony przebywał na zwolnieniu lekarskim, świadczeniu rehabilitacyjnym.

W dalszej części rozdziału zajmiemy się rozstrzygnianiem zbiegów przedstawionych w dziewięciu przykładach:

- 1) osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę i prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- 2) osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą i posiadającej prawo do renty inwalidzkiej, ale jej niepobierającej, lecz pobierającej rentę rodzinną;
- 3) osoby duchownej z zatrudnieniem na umowę o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy;
- 4) emeryta pracującego na umowę zlecenie;
- 5) studenta, który nie ukończył 26 lat, wykonującego pracę na umowę zlecenie;
- 6) emerytowanego policjanta pobierającego świadczenie z MSW i wykonującego pracę na umowę zlecenie;
- 7) osoby wykonującej trzy umowy zlecenia;
- 8) osoby zatrudnionej na dwie umowy o pracę i trzy umowy zlecenia;
- 9) osoby prowadzącej działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o.

W przypadku zbiegu tytułów osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, które posiadają wpis do centralnej ewidencji działalności gospodarczej z umową o pracę, zasada jest prosta. Umowa o pracę należy do grupy tych tytułów, które zawsze rodzą obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Pracodawca, zgodnie z polskim prawem pracy, jest zobowiązany do zgłoszenia swojego pracownika do ubezpieczeń społecznych, takich jak ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, w ciągu 7 dni od dnia rozpoczęcia pracy. Ubezpieczenia społeczne są obowiązkowe w Polsce dla większości osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Osoby te mają prawo do otrzymywania określonych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, takich jak emerytura, renty, zasiłki

⁷ Tamże, s. 35–37.

chorobowe, macierzyńskie czy rehabilitacyjne⁸. Istnieją jednak pewne wyjątki od obowiązku ubezpieczeń społecznych, np. w przypadku pracowników wykonujących prace sezonowe na czas określony, emerytów lub rencistów zatrudnionych na umowę o pracę na niepełny etat oraz osób pracujących na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia, jeżeli spełniają określone warunki. Należy jednak przy tym zdecydować, czy obowiązkowo dana osoba będzie podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W tym przypadku płatnik składek będzie podlegał dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym lub tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu działalności gospodarczej, gdy:

- 1) w umowie o pracę będzie miał zagwarantowany cały etat (1/1);
- 2) w badanym okresie osiągnie minimalne wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę.

Jeżeli płatnik pomimo zatrudnienia na umowę o pracę nie spełni któregoś ze wskazanych warunków, np. będzie miał $\frac{3}{4}$ etatu i jego wynagrodzenie będzie wynosiło poniżej minimalnego wynagrodzenia, jakie obowiązuje w danym roku kalendarzowym, to z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej będzie podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym⁹.

Osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą i mają prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie mają ustalonego prawa do świadczenia emerytalnego, obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom społecznym z działalności gospodarczej¹⁰. Natomiast płatnicy składek, którzy pobierają wyłącznie rentę rodzinną z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej, nie podlegają ubezpieczeniom społecznym. W tym przypadku posłużę się przykładem osoby, która ma ustalone prawo do renty z tytułu czasowej niezdolności do pracy i przez jakiś czas ją pobierała. Następnie od 1 stycznia 2008 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i pobiera rentę rodzinną. Po śmierci męża, żywiciela rodziny, ta osoba, pobierająca rentę z tytułu niezdolności do pracy, do której cały czas ma prawo, przeszła na rentę rodzinną, ponieważ jest to świadczenie korzystniejsze ekonomicznie. W takim przypadku świadczeniobiorca, pomimo że pobiera wyłącznie rentę rodzinną, nadal ma prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Dokonując takich analiz, przypomnijmy zapis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych: osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą i ma ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej do dnia nabycia prawa do emerytury. Ta osoba, której przypadek przywołałem, nigdy nie nabyła prawa do emerytury. I dlatego, że ma prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, pomimo że jej nie pobiera, musi od pierwszego dnia rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej z tego tytułu podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

8 K. Tokarczyk, *Zbięg tytułów do ubezpieczeń ZUS – kompendium 2022*, Wrocław 2022, s. 12–19.

9 Art. 9 ust. 1a u.s.u.s.

10 Art. 9 ust. 4c u.s.u.s.

Kolejna grupa osób objęta obowiązkiem ubezpieczenia społecznego w Polsce to osoby duchowne. W zależności od kraju, przepisy dotyczące ubezpieczenia społecznego osób duchownych mogą się różnić. W Polsce osoby duchowne (w tym duchowni katoliccy) objęte są obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym na takich samych zasadach jak pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę. Ubezpieczenie osób duchownych obejmuje między innymi ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne¹¹. Duchowni mają obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne do ZUS, które są pobierane z wynagrodzenia uzyskiwanego z pracy duszpasterskiej. W przypadku zbiegu z umową o pracę, jeżeli jest to praca na pełen etat, osoby duchowne podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym wyłącznie z tytułu umowy o pracę. Z tytułu duchowieństwa księży zgłaszają się zazwyczaj tylko do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Są jednak przypadki, gdzie duchowni uczą w szkołach w niepełnym wymiarze czasu pracy. Nasuwa się pytanie, czy osoba duchowna będzie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu duchowieństwa. Rozstrzygając je, bierzemy pod uwagę to, czy w umowie o pracę ma ona zagwarantowane minimalne wynagrodzenie. Jeśli nie, to osoba duchowna zobowiązana będzie opłacać obowiązkowe składki z tytułu duchowieństwa¹².

Emeryci, którzy wykonują prace na podstawie umowy zlecenia, zawsze podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu¹³. Emeryci i renciści zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, niezależnie od tego, czy mają ustalone prawo do świadczenia, czy nie, bez wyjątku podlegają wszystkim ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Osoby te obowiązkowo podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu. Zatrudniony pracownik pobierający świadczenie emerytalne lub rentowe podlega wszystkim tym ubezpieczeniom od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Są one dla niego obowiązkowe, co oznacza, że nie może z nich zrezygnować. Emeryci i renciści wykonujący pracę na podstawie umowy zlecenia również podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu) na zasadach stosowanych wobec zleceniobiorców niemających ustalonego prawa do emerytury lub renty. W tym przypadku obowiązkowe jest też podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu. Tylko ubezpieczenie chorobowe ma dla emerytów i rencistów wykonujących prace na podstawie umowy zlecenia charakter dobrowolny. Obowiązkowym ubezpieczeniom emeryci lub renciści – zleceniobiorcy podlegają od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia jej rozwiązania lub wygaśnięcia. Należy jednak zaznaczyć, że obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emeryci i renciści podlegają ze zlecenia w przypadku, gdy umowa zlecenie jest dla nich jedynym zatrudnieniem na podstawie umowy.

¹¹ Art. 6 ust. 10, art. 13 ust. 10 u.s.u.s.

¹² Art. 9 ust. 1 i 1a u.s.u.s.

¹³ Art. 9 ust. 4a u.s.u.s.

Odnosi się to również do sytuacji, gdy umowa zlecenie jest zawarta z podmiotem, z którym emeryt bądź rencista ma już zawartą umowę o pracę lub ma ją zawartą z inną firmą, ale wykonuje ją na rzecz tego pracodawcy, z którym ma nawiązany stosunek pracy. W sytuacji gdy emeryt lub rencista wykonuje umowę zlecenie i jest jednocześnie zatrudniony w innej firmie na podstawie umowy o pracę, to z tytułu wykonywanego zlecenia podlega dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu i rentowemu (w razie przystąpienia do nich zleceniobiorca podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu). Wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez taką osobę ze stosunku pracy nie ma w takiej sytuacji żadnego znaczenia jako podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Ponadto gdy z tytułu umowy o pracę emeryt lub rencista osiąga oskładkowany przychód w kwocie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, występuje dla takiej osoby zasada dobrowolności ubezpieczenia. Należy pamiętać o tym, iż ubezpieczenie zdrowotne pozostaje dla emeryta lub rencisty zawsze obowiązkowe – zarówno z umowy cywilnoprawnej, jak i ze stosunku pracy.

Kolejna grupa osób to studenci i uczniowie, którzy nie ukończyli 26. roku życia, wykonujący prace na podstawie umowy zlecenia – z tego tytułu nie podlegają oni żadnym ubezpieczeniom¹⁴.

Kolejnym zbiegiem tytułu do ubezpieczenia, który postanowiłem rozstrzygnąć w tym opracowaniu, jest przypadek emerytowanego policjanta pobierającego świadczenie MSW i dodatkowo wykonującego pracę na umowę zlecenie. Emerytowani policjanci, żołnierze, strażacy, czyli wszyscy emeryci, którzy pobierają świadczenie MSW, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia, ponieważ nie są już w stosunku służby. Jeżeli byłby to policjant w czynnej służbie, wtedy z tytułu umowy zlecenia nie podlegałby obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym¹⁵.

Często zdarza się również tak, że osoba może wykonywać kilka umów zleceń¹⁶. Dla przykładu: osoba w danym miesiącu wykonywała trzy zlecenia. W tym przypadku pracownik ZUS, czy osoba wykonująca zadania w HR muszą również dokonać rozstrzygnięcia, z której umowy dany zleceniobiorca ma podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W tym przypadku bierzemy pod uwagę kolejność tytułów do ubezpieczeń i uzyskane dochody ze wszystkich trzech umów w danym miesiącu. Aby zobrazować ten przypadek, posłużę się przykładem. Jan Kowalski w lipcu 2022 r. wykonywał trzy umowy zlecenia. Umowa ze zleceniodawcą A została zawarta od 1 lutego 2022 r. Umowa ze zleceniodawcą B została zawarta od 1 stycznia 2022 r. Umowa ze zleceniodawcą C została zawarta od 1 lipca 2022 r. Jan Kowalski uzyskał następujące dochody z poszczególnych umów zleceń w lipcu: z umowy A 1500 zł, z umowy B 2000 zł, z umowy C 300 zł. Rozpatrując

14 Art. 6 ust. 4 u.s.u.s.

15 Art. 9 ust. 8 u.s.u.s.

16 Art. 9 ust. 2c u.s.u.s.

ten przykład, najpierw bierzemy pod uwagę dochód z pierwszego tytułu do ubezpieczeń. W przypadku Jana Kowalskiego pierwszym tytułem do ubezpieczenia jest umowa B, bo termin jej rozpoczęcia to 1 stycznia 2022 r. Z tytułu umowy B Jan Kowalski w lipcu 2022 r. osiągnął przychód w wysokości 2000 zł, musi zatem z tytułu umowy B podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, ponieważ nie osiągnął minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę, jakie obowiązywało w 2022 r., czyli 3010 zł. Następnie biorę pod uwagę kolejny tytuł do ubezpieczeń, czyli umowę A, ponieważ została zawarta od 1 lutego 2022 r. Z umowy A Jan Kowalski uzyskał 1500 zł. Z tytułu tej umowy również musi podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, ponieważ i z niej nie osiągnął minimalnego wynagrodzenia ze zlecenia. Teraz musimy rozpatrzyć trzeci tytuł do ubezpieczenia, jakim jest umowa C. Najpierw sumujemy dochody osiągnięte w lipcu 2022 r. przez Jana Kowalskiego z umów B i A, czyli $1500 \text{ zł} + 2000 \text{ zł} = 3500 \text{ zł}$. Jan Kowalski z tytułu umów A i B uzyskał zatem w lipcu 2022 r. dochód, który przekroczył minimalne wynagrodzenie za pracę 3010 zł. Dlatego z umowy C nie może on podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Z tytułu umowy C obowiązkowo podlegał będzie tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym, czyli emerytalno-rentowym, i obowiązkowej składce na ubezpieczenie wypadkowe¹⁷. Dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu podlegać nie może, ponieważ przy dobrowolnych ubezpieczeniach społecznych nie ma takiej możliwości.

Możemy mieć również do czynienia z mieszanymi tytułami do ubezpieczeń, np. dwie umowy o pracę i trzy umowy zlecenia¹⁸. W tabeli 1 wskazano, że umowa o pracę zawsze rodzi obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. W przypadku gdy mamy więcej umów o pracę i to nie na pełen etat, a do tego umowy zlecenia, rozpatrywanie zaczniemy od sprawdzania umów o pracę. Jeżeli jest tylko jedna umowa o pracę w wymiarze pełnego etatu lub z jednej umowy o pracę osiągniemy minimalne wynagrodzenie, to z tytułu umów zleceń będziemy podlegali tylko obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu lub dobrowolnemu ubezpieczeniu społecznemu. Posłużmy się tym razem przykładem pana Marka. Pan Marek jest nauczycielem i jest zatrudniony w dwóch szkołach na podstawie umowy o pracę, ale w niepełnym wymiarze czasu pracy. W pierwszej szkole ma 44/100 etatu i w maju uzyskał przychód w wysokości 1500 zł. W drugiej szkole w tym samym okresie zatrudniony był w wymiarze 22/100 etatu i uzyskał wynagrodzenie w wysokości 1000 zł. Z obu tych umów o pracę ubezpieczony będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, ponieważ są to umowy o pracę, które zawsze rodzą obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jednak co z trzema umowami zleceniami? Otóż w tym przypadku również rozpatrujemy

17 *Zbiegi tytułów do ubezpieczeń. Jak prawidłowo ustalić obowiązek ubezpieczeń z tytułu umowy zlecenia*, praca zbiorowa, Warszawa 2017, s. 5, 9, 18.

18 Tamże.

kolejność zgłoszeń do ubezpieczeń z tych tytułów. I tak umowa zlecenie A była zawarta od 1 marca 2022 r., pan Marek uzyskał z niej przychód w kwocie 510 zł. Umowę zlecenie B pan Marek zawarł od 1 kwietnia 2022 r. – uzyskał z niej przychód w wysokości 150 zł, a z umowy C, zawartej od 1 maja 2022 r., uzyskał wynagrodzenie w wysokości 400 zł. Rozstrzygając ten zbieg tytułu do ubezpieczeń, widać, że z umów o pracę pan Marek nie osiągnął minimalnego miesięcznego wynagrodzenia, ponadto po zsumowaniu wymiaru czasu pracy – $22/100 + 44/100 = 66/100$ – nie ma pełnego etatu. Dlatego musimy rozpatrywać ten zbieg tytułu do ubezpieczenia dalej. Sumujemy wynagrodzenie pana Marka z umów o pracę i z pierwszej umowy zlecenia, jakie osiągnął w maju 2022 r. Otrzymujemy $1500\text{ zł} + 1000\text{ zł} + 510\text{ zł} = 3010\text{ zł}$. Tak więc pan Marek z tych trzech tytułów osiągnął minimalne wynagrodzenie, jakie obowiązywało w 2022 r. – w związku z tym obowiązkowo podlegał ubezpieczeniom społecznym z dwóch umów o pracę i pierwszej umowy zlecenia. Z pozostałych dwóch umów zleceń obowiązkowo podlegał ubezpieczeniu zdrowotnemu, ale mógł się jeszcze zgłosić do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych.

W Polsce możemy spotkać się z różnymi rodzajami prowadzonej działalności gospodarczej. Jest to pozarolnicza działalność gospodarcza prowadzona na podstawie wpisu do centralnej ewidencji i działalności gospodarczej, czyli indywidualna działalność gospodarcza, lub w formie spółki cywilnej. Działalność gospodarcza może też być prowadzona w formie spółki wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego. Są to np. spółka z o.o., spółka komandytowa, spółka jawna, spółka prawa handlowego¹⁹. Jedyna forma działalności gospodarczej, z której nie podlegamy żadnym ubezpieczeniom, to wieloosobowa spółka z o.o. Rozpatrzmy przypadek osoby, która prowadzi działalność w formie indywidualnej na podstawie wpisu do centralnej ewidencji i działalności gospodarczej oraz jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. Osoba ta od 1 stycznia 2020 r. zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych z pełnymi składkami społecznymi jako osoba prowadząca indywidualną działalność gospodarczą na podstawie wpisu do centralnej ewidencji i działalności gospodarczej. Natomiast od 1 stycznia 2022 r. rozpoczęła działalność jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o., czyli posiada 100% udziałów w tej spółce. W związku z tym od 1 stycznia 2022 r. musimy stwierdzić, czy ta osoba podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z działalności w jednoosobowej spółce z o.o. Otóż rozstrzygnięcie jest takie, że dana osoba podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym wyłącznie z indywidualnej działalności gospodarczej od 1 stycznia 2020 r., natomiast z tytułu bycia wspólnikiem spółki z o.o. musi podlegać obowiązkowo od 1 stycznia 2022 r. tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu, może również podlegać dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu. Taka osoba ma również prawo wyboru, z którego tytułu będzie chciała podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Zmiany schematu podlegania może

¹⁹ Art. 13 ust. 4, 4a, 4b u.s.u.s.

dokonać z datą bieżącą²⁰. W dalszej części rozdziału mógłbym wskazywać coraz trudniejsze do rozstrzygnięcia zbiegi i to nie tylko samych tytułów do ubezpieczeń wymienionych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, ale i zbiegi tytułu do ubezpieczeń z uprawnieniami do świadczeń emerytalnego lub rentowego, albo niewymienionej w ustawie umowy o dzieło. Sytuacja ekonomiczna w Polsce i na świecie wymusiła z jednej strony podjęcie dodatkowych zajęć, będących źródłem utrzymania, i przedsiębiorcze podejście inwestorów z drugiej. I ten aspekt oraz źródła problemów z rozstrzygnięciem i ewentualne konsekwencje z powodu błędnego rozstrzygnięcia zbiegów będą przedmiotem moich dalszych rozważań.

Płatnik składek rozstrzyga zbieg tytułów do ubezpieczeń po otrzymaniu stosownego oświadczenia w tym zakresie od ubezpieczonego. Jeśli wszystkie dane niezbędne do właściwej kwalifikacji są podane prawidłowo i zmiany są zgłaszane na bieżąco, można domniemywać, że ubezpieczony został prawidłowo zgłoszony do odpowiednich ubezpieczeń. Bardzo często zdarza się, że płatnicy składek nie przyjmują oświadczeń, nie aktualizują ich lub otrzymują nieprawdziwe informacje od ubezpieczonych i dopiero przy kontroli prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dowiadują się o stwierdzonych nieprawidłowościach. Skutkuje to objęciem ubezpieczeniami społecznymi w przypadku braku innego tytułu do ubezpieczeń lub wyłączeniem z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w przypadku zbiegu tytułów nierodzących bezwzględnie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym. Skutkuje to koniecznością skorygowania dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych, i ewentualną dopłatą składek wraz z odsetkami.

Kolejnym przypadkiem jest tworzenie fikcyjnych zbiegów w celu minimalizacji kosztów. W latach 1998–2009 modne stało się składanie długopisów przez osoby prowadzące działalność gospodarczą. Zbieg umowy o pracę nakładczą okazał się bardzo korzystny dla przedsiębiorców, gdyż wystarczyło opłacać składki od umowy o pracę nakładczą (50% najniższego wynagrodzenia) i nie podlegało się ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. W praktyce umowy o pracę nakładczą bardzo często były zawierane dla pozorów w celu utworzenia fikcji prawnej dotyczącej zbiegu tytułów do ubezpieczeń. Było to przedmiotem kontroli przeprowadzanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawodawca zablokował tę możliwość, zmieniając przepisy od 1.03.2009 r. i umowy o pracę nakładczą przestały być popularne.

Życie nie toleruje próżni. Od marca 2009 r. zauważyć można znaczący wzrost zawierania umów zleceń. Szczególnym przypadkiem było podpisywanie dwóch umów zleceń z jednym ubezpieczonym. Jedna z tych umów była sporządzana na bardzo niską kwotę, często wynoszącą jedynie 30 zł lub 50 zł. To właśnie ta umowa była wybierana jako podstawa do ubezpieczenia społecznego. Natomiast druga umowa, która obejmowała znacznie wyższe kwoty, przewyższające minimalne wynagrodzenie, była wykorzystywana wyłącznie do celów ubezpieczenia

²⁰ Art. 9 ust. 3 u.s.u.s.

zdrowotnego. Ustawodawca postanowił jednak ograniczyć tę praktykę, wprowadzając wymóg, że ubezpieczony musi osiągnąć określoną kwotę przychodu, co najmniej na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę, aby móc wybrać umowę zlecenie jako podstawę ubezpieczenia. Ta zmiana weszła w życie od stycznia 2016 r.

Następnym etapem w ewolucji wykorzystania zbiegów tytułów do celów ubezpieczeń jest zjawisko pracy na rzecz własnego pracodawcy. Na początku umowy były zawierane bezpośrednio pomiędzy dwoma stronami, co ułatwiało wykrycie ewentualnych naruszeń prawa. Jednak z czasem pojawiła się bardziej złożona konstrukcja, w której umowy zawierane są pomiędzy trzema podmiotami. Zjawisko pracy na rzecz własnego pracodawcy polega na tworzeniu umów o współpracy lub celowym utworzeniu spółki-córki, gdzie jeden z podmiotów, będący ubezpieczonym, podpisuje umowę o pracę, a drugi umowę zlecenie. Często obie umowy są prezentowane do podpisu w jednym momencie. Ten sztucznie wygenerowany zbieg tytułów ubezpieczeniowych umożliwia podleganie wyłącznie składkom na ubezpieczenie zdrowotne. Dlaczego ludzie sięgają po takie rozwiązania? Przede wszystkim daje im to możliwość minimalizowania kosztów, wygrywania przetargów, a także omijania przepisów dotyczących czasu pracy i ubezpieczeń społecznych. To zjawisko jest jednym z wielu wyzwań, przed którymi stoi polski system ubezpieczeń społecznych, które muszą nadążać za coraz bardziej złożonymi i wymyślnymi praktykami na rynku pracy. Warto zwrócić uwagę na konieczność wprowadzenia bardziej restrykcyjnych przepisów i lepszej kontroli, aby zapobiec nadużyciom tego rodzaju.

Podsumowując, w niniejszym rozdziale podjęto próbę wyjaśnienia pojęcia zbiegu tytułów w kontekście ubezpieczeń społecznych. Przedstawiono tytuły, które zawsze wywołują obowiązek ubezpieczeniowy, a także te, które mogą zwalniać jednostkę od obowiązku uczestniczenia w obowiązkowych programach ubezpieczeń społecznych, z uwzględnieniem innych źródeł ubezpieczenia.

Podjąłem próbę ukazania metod rozstrzygnięcia sytuacji zbiegów, wzięwszy pod uwagę m.in. kolejność zgłoszeń do systemu ubezpieczeń, wymiar czasu pracy oraz poziom osiągniętego dochodu w analizowanym okresie. Warto zaznaczyć, że niniejsza analiza koncentruje się na wybranych, lecz powszechnie występujących przypadkach zbiegów w ramach obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Rozważania te stanowią ważny wkład w badania nad systemami ubezpieczeń społecznych, a także wskazują na potrzebę dalszych studiów i ewentualnych zmian w przepisach, aby dostosować je do coraz bardziej złożonych sytuacji, z jakimi styka się rynek pracy oraz jednostki uczestniczące w tych systemach.

Bibliografia

- Jędrasik-Janowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, t. 1–2, Warszawa 2009.
- Składka zdrowotna w razie zbiegu tytułów do ubezpieczeń*, „Gazeta Podatkowa”, 28.07.2022.
- Tokarczyk K., *Zbieg tytułów do ubezpieczeń ZUS – kompendium 2022*, Wrocław 2022.
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych, *Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalania podstawy wymiaru składek. Poradnik dla osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących*, 2022, <https://www.zus.pl/wyniki-wyszukiwania?query=Zasady+podlegania+ubezpieczeniom+spo%C5%82eczny+i+ubezpieczeniu+zdrowotnemu+oraz+ustalania+podstawy+wymiaru+sk%C5%82adek> (dostęp: 1.01.2022).
- Zbiegi tytułów do ubezpieczeń. Jak prawidłowo ustalić obowiązek ubezpieczeń z tytułu umowy zlecenia*, praca zbiorowa, Warszawa 2017.

Akty prawne i orzecznictwo

- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1230).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2561).
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2013 r., sygn. I UK 484/12, OSNP 2013, nr 23–24, poz. 282.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r., sygn. III UK 54/17, OSNP VIII U 4621/19.

